

BAUDELAIRE İÇİN DRAMATİK BİR OKUMA XX SENFONİK ŞİİR BİR “TÜR” ŞİİR – TİYATRO İÇİN BİR EMPATİ DENEMESİ XIV*

Tuğrul İNAL**

UNE LECTURE DRAMATIQUE POUR BAUDELAIRE POÉSIE SYMPHONIQUE POUR UN “GENRE” DE POÉSIE-THÉÂTRE ESSAI EMPATHIQUE

Tuğrul İNAL continue d’analyser dans une série d’articles, les principes fondamentaux de la philosophie baudelairienne avec la méthode empathique qu’il a lui-même mise au point et qu’il applique à la poésie, à la nouvelle et au théâtre. Il utilise pour cet exercice les textes des *Fleurs du Mal* et du *Spleen de Paris*. İnal a publié le premier manifeste de cette méthode en 2006 et le second en 2014. Par le biais de cette méthode dans laquelle s’entremêlent les deux langages, poétique et théâtral, İnal partage avec le lecteur la position du poète entre la vie et la poésie qui fait l’éloge de la beauté, de la vie et de l’amour et qui se soumet à la vérité inéluctable de la mort même s’il s’y oppose souvent. Dans ce cadre thématique, la beauté, la laideur, le bien, le mal, la vérité et le rêve imbriqués les uns dans les autres sont en conflit perpétuel. Le monologue fictionnel contenu dans ce vingtième essai métisse les textes des deux œuvres susmentionnées, devenant un autre texte paradigme et théâtral qui constitue une synthèse entre réalité et imagination. Le second texte baudelairien est une analyse détaillée du bien et du mal, de l’enfer et du paradis, du salut et de la chute. L’auteur du second texte, İnal, devient donc un metteur en scène. Le langage poétique et théâtral devient un ressort important qui accroît les effets de la dramatisation. Tous les états de l’individu, sa joie, ses pulsions, ses passions, ses réflexions, sa vision du monde et de la vie sont reflétés par un inséparable trio, l’homme, la femme et le diable. On relève dans ce second texte paradigme la subjectivité du discours empathique qui se cristallise à partir du contexte intertextuel et qui met en exergue la fictionalisation. Grâce à cette méthode basée sur la fiction la réalité est transformée, voire recrée. Le texte d’İnal fortement dramatisé est composé d’une structure tripartite telle qu’une poésie symphonique. Dans cette structure, la dichotomie entre le bien et le mal, l’enfer et le paradis constitue le fond de décor central. La première partie intitulée *Rêve et Passion* fait l’éloge poétique et théâtral de la femme, de l’amour et de la beauté. La deuxième portant sur *Louanges et Reproches* adressés à la bien-aimée fait ressentir le poids croissant de la transition tragique du bonheur vers le malheur. Quant à la troisième et la dernière ayant pour titre *Tension et Douleur* elle théâtralise le spleen et la révolte contre la tragédie vécue. La partie finale, coda, s’organisant autour de *Diable et la Mort* annonce le triomphe du diable.

Mots-clés: *Baudelaire, vie, mort, bonheur, malheur, bien, mal, diable*

* Geliş tarihi: 07.11.2021 – Kabul tarihi: 15.01.2022

** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü. E. Öğretim Üyesi.
tinal@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3094-3814

A DRAMATIC READING FOR BAUDELAIRE SYMPHONIC POETRY FOR A “GENRE” OF POETRY-THEATRE: AN EMPATHIC ESSAY

Tuğrul İNAL continues to perform a series of analyses using the fundamental principles of baudelairian philosophy with the empathic method that he himself developed and applies to poetry, the short story and the theatre play. He uses texts from *Fleurs du mal* and *Spleen de Paris* for this exercise. İnal published the first announcement of this method in 2006 and the second and last announcement in 2014. Aside from French literature, he applies this method to excerpts from Turkish literature as well. With this method which intertwines the language of poetry and theatre, İnal shares with the reader the position of the poet between life and poetry, who praises beauty, life and love and who endures the undeniable truth of death and who often opposes it. Within this thematic framework, beauty, ugliness, good, evil, truth and dream are interwoven and are in perpetual conflict. The fictional monolog contained in the 20th essay blends the texts of the two works, becoming another paradigmatic and theatrical text that constitutes a synthesis of reality and imagination. This second baudelairian text is a detailed analysis of good, evil, hell, paradise, the fall and salvation. The author of the second text, İnal, thus becomes a director. The poetic and theatrical language constitutes an important element that enhances the dramatization. All of the states of the individual, his joy, his powers, his passions, his reflections, his vision of the world and life are reflected by a trilogy of protagonists, man, woman and the devil. One notes in the second paradigmatic text the subjectivity of the method applied in the intertextual context and how it impacts the fictionalization. The reality transformed by this method based on fiction is thus recreated. This second text full of dramatization is composed of a tripartite structure, such as a symphonic poetry. In this structure, the dichotomy between good and evil, hell and paradise constitute the foundation of the central decor. The first part entitled *Dream and Passion*, gives poetic and theatrical praise to women, love and beauty. The second part entitled *Praise and Criticism* for the beloved makes one feel the heaviness of the tragic transition from happiness to sadness. In the third and last part entitled *Tension and Pain* are staged spleen and the revolt against the experienced tragedy. The finale, coda, entitled *Devil and Death* ends with the triumph of the devil.

Keywords: *Baudelaire, life, death, happiness, unhappiness, good, evil, the devil*

Birinci Bölüm: Hayaller ve Tutkular

Güneşten güç alan, yağmurla beslenen, ılık esintilerle okşanan, çitle çevrili cennet bahçelerinde ayartıcı kokular salan, ak renkli, altın renkli çiçekler kadar gönlümü çelen, gönlümün sultanı ey sevgili kadın. Bilmiyorum neler söylesem; seni daha nelere benzetsem? Seni sevgili Sappho gibi, toplayıcıların toplarken ulaşamadıkları en yüksek bir ağacın en yüksek dalında kızaran körpe bir nara mı benzetsem? *Bir dağ rüzgârı nasıl allak bullak ederse meşeleri*, ruhumu bedenimi öyle sararsın sen.¹ Dalından taze koparılmış güller gibi beni sarhoş eden kokular salarsın. Dudakların kırmızı, boynun ince ve beyaz, eriyip gidiyorum beni sarhoş eden kokular, renkler ve duyular arasında. Uyurken, uyanırken, gece gündüz demeden uçuyorum sana, geliyoruz dudak dudağa. Gözlerin o kadar derin, o kadar da ak ve pak, saçların yanan çıralar gibi pırıl pırıl, gökte ışık saçan akşam yıldızları kadar parlak. Ölüp bayılıyorum gördükçe seni, öptükçe bedenini memelerini, anlatılmaz bir haz duyuyorum, uçuyorum haz dolu yüreğimle gökyüzüne. İçimde aşk ve istek. Yoktur yeryüzünde benden daha bahtiyar bir kimse. Önemli olan benim için tarifsiz hazlara ulaşmak seninle.

İnsanların en bahtiyarı olmak yeryüzünde, ve de her daim sana tapmak. Seni istiyorum

nerede olsam. Sarhoş oluyorum tepeden tırnağa. Dahası da var söyleyeceklerimin. Yataktan çıkmayı, başka yerde olmayı yasaklıyorum kendime, geçirmek için tüm zamanımı seninle. Dudakların dudaklarımda olsun. Başım saçlarına gömülü olsun. Bunun için diyorum ki, *bırak da uzun uzun, uzun uzun çekeyim içime, saçlarının kokusunu, daldırayım bütün yüzümü saçlarının içine, bir pınardan kana kana içen içi yanmış biri gibi, elimle karıştırıyım onları kokulu bir mendil gibi, canlansın diye pek çok anı – Laisse-moi respirer longtemps, longtemps, l'odeur de tes cheveux, y prolonger tout mon visage, comme un homme altéré dans l'eau d'une source, et les agiter avec ma main comme un mouchoir odorant, pour secouer des souvenirs dans l'air-*

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, duyar duymaz sıraladığım bu övgüleri, lütfen beni yanlış anlamayın. Sizce ölçüsüzce sözler çıkıyorsa ağızımdan, kendimi anlatmak için değil bütün bunlar; inanın bana. Eksik bırakmamak için ona yaraşan türlü özel ve güzel ayrıntıları bir bir. Bir de söylemek için aynalar önünde tüm güzelliklerin ondan geldiğini. Söylemek istiyorum çünkü ben, beni dinleyen sizlere içimden geçenleri. Düş kurduğum vahadır o, gönlüm onun kokusunda yüzer. Beni dinlerken sizler de hayal edin; düşünün bir de şöyle: Nasıl açılırsa güzel bir gemi engin denizlere uyum içinde, yavaş ve salıntılı, o da yürür sokaklarda eteğini sallaya sallaya güzel kokularla, gider yoluna saçarak kokulu saçlarını bir o yana bir bu yana.

Saçlarının uyumlu salınımı ne istekler uyandırır hayran hayran ona bakanlarda. *Saçlarında bir düş saklı, yelkenliler ve serenlerle dolu; içlerinde engin denizler saklı, meltmeleri göğü daha mavi, daha derin, havası meyve, yaprak ve insan teni kokularıyla yüklü hoş iklimlere doğru alıp götürülen insanı – Tes cheveux contiennent de grandes mers dont les moussons me portent vers de charmants climats, où l'espace est plus bleu et profond, où l'atmosphère est parfumée par les fruits, par les feuilles et par la peau humaine. –*

Ne yapsam nereye dönsem çeviriyorum her defasında gözlerimi sana, içimde heyecan. Ve de bilmelisin ki tek kadını, tek kraliçem, yalnız sensin beni başka diyarlara, uzak engin sulara götürülen. Her adım atışında dikiyorum gözlerimi arsızca, ve hayran hayran endamlı vücudunu süsleyen saçlarına; kaderim üzerinde etkili olan. Senden gelen bir koku, bir hava var; dünyalara değişmem. Meyve bahçelerinin, ak köpüklü denizlerin kokusunu saçlarından alıyorum ben. Bir mendil gibi salladığım bin bir kokulu saçların kesintisiz gözlerimin önünde, olsam da karada ve denizde zaten farketmez. Demem o ki, *saçlarının okyanusunda – dans l'océan de ta chevelure – sarhoş oluyorum durmadan. Orada bir liman görüyor gibiyim, (...) bitmez tükenmez sıcağın yayıldığı uçsuz bucaksız gökte ince ve karmaşık biçimleri seçilen bin bir çeşit gemi kaynayan – J'entrevois un port fourmillant (...) de navires de toutes formes découpant leurs architectures fines et compliquées sur un ciel immense où se prélassent l'éternelle chaleur.-*

Saymak isterim sana başkalarının göremediği ne şimdi ne de geçmiş yıllarda büyüleyici türlü güzelliklerini, birlikte olduğumuz zamanların ve mekânların harikuladeliğini: *Saçlarını okşarken, insanın içine ferahlik serpen vazolar ve çiçek saksıları arasında, limanın belli belirsiz dalgalarıyla beşik gibi sallanan güzel bir geminin kamarasında bir divana uzanmış rehavet içinde geçen saatleri yaşıyorum. – Dans les caresses de ta chevelure, je retrouve les langueurs des longues heures passées*

sur un divan, dans la chambre d'un beau navire, bercées par le roulis imperceptible de port, entre les pots de fleurs et les gargoulettes rafraîchissantes.- Ve de öyle sanyorum ki, beni uzaktan görenler, ya da bu güzel geminin kamarasında rehavet ve aşk içinde geçirdiğim zamanları tahayyül edenler, neşeden yoksun, dahası kıskançlık duygularıyla kahrolup duruyorlar; yüzleri kupkuru, sesleri donuk onların. Dua etmeli onlar için. Ne yazık! Oysa ben onlardan hep uzak kalmak istemişim, kaçmışım, olmasınlar istemişim rahatsız, görüp de yaşadığım aşklardan. Ve de üzülerek doğruya doğru söylüyorum ki, onlar aşktan uzak, sevişmekten yoksunken aşk beni bırakmıyor, arımdan geliyor. Onlar öylesine acı ve ıstırap içindeyken ve iç çekerken ahlal vahlar içinde, kırık dökük ve yorgun, ben saçlarının kokusunda sarhoş oluyorum salmırken bu güzel okyanusun dalgalı sularında. – *Bu kor yuvası saçlarında, afyonla ve şekerle harmanlanmış tütün kokusunu çekiyorum içime; zifiri karanlık saçlarında sıcak iklimlerdeki masmavi göklerin sonsuz parlıtısını görüyorum; saçlarının incecik tıylü sahillinde katran, misk ve hindistan cevizi yağı kokularıyla kendimden geçiyorum.* – *Dans l'ardant foyer de ta chevelure, je respire l'odeur du tabac mêlé à l'opium et au sucre; dans la nuit de ta chevelure, je vois resplendir l'infini de l'azur tropical ; sur les rivages duvetés de ta chevelure je m'enivre des odeurs combinées du goudron, du musc et de l'huile de coco.*² –

Zifiri karanlık saçlar; saçlarının kokusunda daha neler var ? Siz bulmadan ve söylemeden bu soylu, bu gizem dolu sorunun cevabını ben size söyleyeyim hemen hiç sektirmeden: Saçları hazine dolu bir dolaptır. İçinde neler var? *Bir dolap ki içinde ne hoş, tatlı gizler var; nice yüreği, nice akli delirtecek şaraplar, meyler, kokular saklı!* – *Armoire à doux secrets, pleine de bonnes choses, de vins, de parfums, de liqueurs qui feraient délirer les cerveaux et les cœurs!*³ –

Bu şaraplar, bu meyler, bu meyveler, bilemezsiniz siz asla, ne istekler doğurur? Büyülenmiş gibi nefes alıp nefes verdikçe nasıl da kıvrandırır beni istekten ve zevkten. Sarhoş eder, alır götürür beni hoş iklimlere doğru. Ossaat, neyse ne, ten kokularıyla yüklü aklım hiçbir şeyden kalmaz geri; öyle dingin, öyle sarhoş. Oluruz sarmaş dolaş, iki vücut bir divanda tek vücut. Olur her şey güzelden de güzel, gençlik çağımızı süsleyen. Çıkarmam ansızın ve durmamacasına mavi masmavi bir gökyüzü altında zevk sefa içinde sonu gelmez bir yolculuğa, açarım yelkenlerimi bir boşluğa, şişerken ciğerlerim zevkten, yelken bezi gibi gerilen. Sallarken dalgalı sular bedenimi geniş, derin ve azgın burgaçların üzerinde, duygularım titreşir fırtına gibi içlerinde derinden.

Bırak da ısrayım, ey sevgili, sevgililer sevgilisi kadını, uzun uzun ağır ve kapkara örgülerini. Hatıraları yermiş gibi oluyorum esnek ve asi saçlarını dişlediğimde – *Laisse – moi mordre longtemps tes tresses lourdes et noires. Quand je mordille tes cheveux élastiques et rebelles, il me semble que je mange des souvenirs.*⁴–

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, güzel ve kutsal kadını için durmaksızın söylediklerim, sizlere tekrarın tekrarı gibi gelmesin lütfen. Dikkat edin sözlerime, dikkat buyurun dileklerime bunun için. Çünkü içimden geldiği gibi uğruna sıraladığım, beni öylesine sarsan övgüler, ondan uzak kaldığım zamanlar içimdeki yarayı ancak temizler. İnanın başka da şifalı hiçbir şey, uzak iklimlerden getirilen otlar, afsunlu bitkiler olamaz yarama merhem. Beni dikkatle dinler, dikkatle okursanız görürsünüz bir de, dilimin dolanıp bir nesneye takıldığını durmadan. Ve de, bunun tek sebebi onun tapılması güzelliğine

takılıp kaldığımdandır. Biliniz ki, saçlarının saldığı kokular, ateş gibi yanan gözlerinin parlaklığı ve daha nice ayrıcalıklığı kendimden geçmenin hazzına vardığım bir düş ya da ölümden sonra tatlı bir hayata geçmem demektir.

Benim kalbimde yer eden, düşlerimde hazır ve nazır olan güzelliğinin en küçük parçasını görmek isterseniz eğer, sizler de yaşarsınız benim gibi elbet de bir gecede bir ya da bin bir yaz günlerini. Görürsünüz onun göz kamaştırıcı güzelliğinin ışıklar üzerinde parlak bir iz bıraktığını; uzun boynunu, oyuk sırtını, dik göğüslerini, uzun ve ince kemikli ayaklarının içe doğru kavis yapan tabanlarını ve de güneşin dik ve korkunç ışığı altında bir çöl prensesi gibi mağrur ve alımlı salınımlı yürüyüşünü.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, gördüklerim ve duyumsadıklarım işte beni böyle söyletiyor yürekten. Bıkmıyorum, usanmıyorum bu nedenle onu yeryüzünde benzerleri arasında eşsiz kılan özelliklerini gündeme getirmekten.

Beni olanca ilginizle dinliyorsunuz, güzellik adına kafanızda bin bir düşünce, bin bir kıyaslama bilgece. Görüyorum bunu ben sevinçle. İzninizle bir adım daha atıp şunu da söyleyeceğim olanca özgüvenimle sizlere: Bir palmye dalıyla bir defne yaprağı nasıl bir mükemmellik düşüncesi yaratıyorsa muhayyelenizde, onun olağanüstü sureti de aynı düşünce ve duyguları uyandırıyor bende. O, o kadar güzel, o kadar mükemmel ki, parlak ve kıymetli incilerden, yakut ve altınlardan daha güzel, daha değerlidir.

Bitmedi; dahası var övgülerimin: Ustaların ustası Atinalı sevgili Phidias ne de Hali-karnas'lı taşa hükmeden Lelekler yarışalar da kıyasıya, ellerinde çekiç keski, yontsalar da bir ya da bin bir yıl boyunca parlak Paros mermerlerini yaratamazlar öylesi güzel bir sureti.

İkinci Bölüm: Sevgiliye Övgüler ve Yergiler

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, İyonyalı, Halikarnaslı mermer ustaları bilirler onun eşsiz güzelliğinin olağanüstü bir uyumun eseri olduğunu. Vermek için güzelliğinin suretini, zor bir işe soyunduklarını bile bile, koyulurlar durmamacasına duyularının olanca yardımıyla taşı yontmaya. Sonsuzluktan ağır bir sessizlik içinde ustalar sezerler bir de, yeryüzünde gördükleri o biricik en güzel suretin havada uçuşan bir hayal olduğunu. Ustalar şunu da bilirler: O, uğruna delicesine bağlı kalınan güzellik adına ulaşılması zor bir melek, Esin perisi, Meryem'dir, tüm zamanlar için. Sabah duasının ardından dur durak bilmeden çekiç sallayıp mermere biçim vermeye çalışan ustalar için *o, ister geceleyin olsun ister yalnızlıkta, ister sokakta olsun ister kalabalıkta, hayali hep havada dans eden bir meşale'dir* -. *Que ce soit dans la nuit et dans la solitude, que ce soit dans la rue et dans la multitude, son fantôme dans l'air danse comme un flambeau*⁵ -. Ustalar gece gündüz demeden, önlerine konan etlerle dolu kaplara dönüp bakmadan, Helen ülkesinin lezzetli şaraplarını tatmadan taşa şekil vermeye çalışır dururlar. Soluklanırken ara ara ustalar sevgiyle taşları okşarlar; söyleşirler aşk içinde onlarla, kırk yıllık dostlarla söyleşir gibi. Olmak isterler hepsi de bu yarışta *eşitler arasında birinci* – *primus inter pares* – Yarışlar kıyasıya, olurlar bunun için her biri aç

ve azgın iki akbaba, konmuş yan yana. Bu amansız yarışta vururken özenle çekiçlerini, kullanırken aşkla keskilerini vardır kafalarında her daim Aşk ve Güzellik Tanrıçasının o eşsiz o uyumlu sureti. Derin gümbürtülü davul sesleri delerken kulakları erkekler sessiz, gergeflerini, mekiklerini bırakan kadınlar sessiz, izlerler hayran hayran onları. Ustalar bilirler *sanat'ın uzun, zaman'ın kısa olduğunu*. – *l'Art est long et le Temps est court* ⁶ - Taşa her vuruşlarında yüreklerinden taşan bir sevgi nehri, damarlarında durmaksızın akan bir haz, bir heyecan, geçerler kendilerinden, giysileri tek mil sınırlıklam terden sıcaktan, yontarlar taşlarını vermek için onun gizemli ifadesini, soylu gülüşünü. Günah çıkartan dini bütün hıristiyanlar gibi yürekleri apaçık, ellerinden hiç düşmeyen çekiç keski çalşıp dururlar ölesiye her gün, bir madalya gibi parlak dolunay devrilene dek.

Maria Magdalena, yeryüzünün azizesi, *taştan bir düş – un rêve de pierre – ve madde gibi dilsiz, ölümsüz bir sevgi'dir* ustalar için – *Eternel et muet ainsi que la matière* - Ulaşılması güç, ilahi bir güzelliiktir çünkü o. O, anlaşılmaz bir *sfenks gibi* kurulmuştur gökte öyle tahtına – *comme un sphinx incompris* – Ulaşmak için ona, olmak için *eşitler arasında birinci* - sallayıp duracaklar çekiçlerini, bilinmez daha ne kadar. Didinip duracaklar belki de hayatları boyunca, ellerinde çekiç keski, önlerinde madde gibi dilsiz taş. Güzeller güzeli kraliçenin üzerine kâh çiçek kokulu, ot kokulu yağmurlar yağacak, kâh eşsiz sureti, görkemli bedeni aşk bulutlarıyla kaplanacak. Kusursuz davranışlarıyla tahtında oturup yeryüzünde olup bitenleri seyre dalan kraliçe alaylı ve fisiltılı bir sesle şöyle seslenecek, şöyle söyleyecek kendilerinden geçik ve bitik uysal ustalara; - *Uysal âşıkları kendime çekecek saf aynalarım var, her şeyi en güzel kılan: Gözlerim, geniş gözlerim, sonsuz ışıktan! – car j'ai, pour fasciner ces dociles amants, de purs miroirs qui font toutes choses plus belles: mes yeux, mes larges yeux aux clartés éternelles!*⁷ –

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, bu gizemli sözleri söyleyen tanrısal güzel, melek kokulu, narin tenli, Esin Perisi, benim için her zaman göklerde yüzen bir Meryem oldu; ve de her zaman buyurgan oldu; soyluluğuna yaraşan doğulu, düşçül edasıyla öyle. Gözlerimi kamaştıran ve de dinlendiren hep. O oldu gündüz gece. Bunu bilir bunu söylerim her yerde, güzellik anlayışından ve arayışından bir nebze de olsa pay almış olan herkese.

Güzel hanımefendiler aziz beyefendiler, ince ağlardır beni ona bağlayan. Bir düş gibi dalarım içimde haz, beni ona bağlayan derin gözlerine. Olsa da yanımda olsa da benden uzak onunla yatarım utku ve mutlulukla, sarhoş olurum öyle tatlı, saatler boyunca, uyurum sulh ve sükun içinde bedeninin gölgesinde. Unuturum zamanı. Bundan ne çıkar diye düşünmeyin lütfen hesapsız kitapsız. Bundan düşler, umutlar, yeni yeni ufuklar çıkar. Gözlerimi kaparım ılık akşamlarda, kayıp yatarım yatağında usulca, kokularım onun ateşten ve aşktan bir inip bir çıkan göğsünü, görürüm göğsünün kokularında güneşli kıyılar, kıyılarında mutlu, sağlam yapılı parlak gözlü insanlar, olmuşlar öbek öbek. Erkeklerin vücutları yapılı, kadınların gözleri gizemli. Hepsi de iştahlı, aç ve azgın. Hepsinin ağzında aşka davet çıkaran aşk şarkıları. Her taraf aydınlık, her taraf güneşli. - *Burası bir Bolluk ve Şenlik ülkesi, her şey güzel, zengin huzurlu, dürüst orada, düzenin bir parçası olmuş lüks; yaşam rahat ve tatlı bir nefes, karmaşaya, gürültüye, patırtıya ve beklenmediğe yer yok; mutluluk sessizlikle evlenmiş, yemekleriye şiirsel, lezzetli, baştan çıkarıcı da*

*aynı zamanda; orada her şey size benziyor, sevgili meleğim – Un vrai pays de Cocagne, où tout est beau, riche, tranquille, honnête; où le luxe a plaisir à se mirer dans l'ordre; où la vie est grasse et douce à respirer; d'où le désordre, la turbulence et l'imprévu sont exclus; où le bonheur est marié au silence; où la cuisine elle – même est poétique, grasse et excitante à la fois; où tout vous ressemble, mon cher ange⁸ - Burun deliklerime giren o kokulu o sulu meyvelerin kokusuyla sarhoş olurken bir yılan gibi görkemli bedenine tırmanıyorum; bıkılmıyorum yorulmuyorum hiç. *Ve dokunan güneşler yazın, sıcak mı sıcak, serdiği zaman onu kırlara yorgun argın, yatıp göğüslerinin gölgesinde uyumak erinçli bir köy gibi eteğinde bir dağın – İşte benim düşlerim – Et parfois en été, quand les soleils malsains, lasse, la font s'étendre à travers la campagne, dormir nonchalamment à l'ombre de ses seins, comme un hameau paisible au pied d'une montagne - ⁹ Beni sarhoş eden rayiha dolu göğsünde başım gömülü kalsın isterim. Göğsün benim için her daim yanan bir ocak. Dimdik göğsünün güzelim sivri uçları delsin bedenimi, beslesin dudaklarımı, kalsın ellerin ellerime yapışık.**

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, ben zevkleri incelmış, gözlerimi evirip çevirdikçe güzelliğin sarmalında dolaşmış düşsever bir âşığım. Yüreğim apaçık, sözlerim yürekten. Bunun için siz de çevirin gözlerinizi bana, dinleyin sözlerimi, olsun içinizde güven ve inanç bana. Tamı tamına saymadım doğrusu; belki de bin altı yüz elli beş gün ve geceden beri cennet dedikleri sıcak bir yerde pırıl pırıl parlayan göklerin altında bir yerdeyim. Misk, hindistan cevizi yağı ve insanı sarhoş eden lezzetli şarapların içildiği bir yer burası. Sonsuz mutluluğun yaşandığı, kadınları güzelden de güzel bir yer. Adımı siz koyun. Dilerseniz adı Eldorado olsun. – *Bizim Kuzey'in Sisler'inden belli ki çok uzak – les brumes de notre Nord, Batı'nın Doğu'su, Avrupa'nın Çin'i de diye* bilirsiniz isterseniz buraya – *Chine occidentale*. Daha da öne çıkarak söyleyeyim. Güzel, hem de çok güzel bir kadına benziyor burası. Ayaklarımın bastığı bu güzel yer, bu nazik ve bereketli topraklar beni dünyanın efendisi, efendilerin en bahtıyarı yaptı. Tepemde ışıl ışıl parlayan güneş, etrafımda yumuşak, tatlı gülüşlü kadınlar, gözlerimi dikip hayran kaldığım rayihası keskin çiçekler; yoktur hiçbir şeyden şikâyetim. Daha ne isterim? Bu ülke kadınların en güzel kadınıma benziyor tıpatıp. Burada *duvar saatleri daha derin ve daha anlamlı bir görkemle mutluluk, mutluluk diye çalıyor – les horloges sonnent le bonheur avec une plus profonde et plus significative solennité* - Gözlerim her daim o muhteşem kadında. Her şey güzel, her şey olağanüstü burada. Ötekilerden üstün bir ülke tıpkı Doğa'yı düşünle biçimlendiren, düzelden güzelleştiren, yeniden oluşturan sanat gibi - *pays singulier, supérieur aux autres, comme l'Art l'est à la Nature; où celle-ci est réformée par le rêve, où elle est corrigée, embellie, refondue.*¹⁰ -

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, çok iyi bildiğiniz gibi sanat yıllanmış ve imbikten geçmiş bir aklın, olağanüstü birikimli bir yetkinliğin, ince, yüksek ve soylu güzelliğin arındırılmış bir yansımasıdır. İnsan ruhunda üstün ve ender duyumsamalar ve çağrışımsal varsılıklar yaratan olağanüstü güzel ve estetik bir biçimdir. Aynı şekilde taptığım kadınımda maddeye şekil verdiren, kayayı mermeri deldiren, ona biçim ve ruh verdiren azametli bir esin perisidir benim için. Ruhları bedenden söküp alan, sihirli ve gizemli bir güçle ademoğlunu cennet katına çıkararak bir azizedir.

Kanım donuyor, ruhum buz kesiyor ara ara ondan uzak kaldığımda. O, yanımda olmalı, beni korumalı, bana yol göstermeli. Onun için diyorum ki, ey benim azizem, ey benim Meryem'im, düşlerimin kadını, yalvarıyorum sana, bırakma ruhumu yanılığlar içinde, olmasın bedenim benden uzak. Rehberim ol, ebediyen benimle ol. Al beni, götür beni, dünyanın neresine olursa olsun. Olsun yüzün yüzümde, yüzünde gökkuşağının bütün renkleri, kulağımda ayaklarının narin sesleri. Gönlüm sana tutkun, gönlüm sana hayran. *Sen bütün tadım tuzum! Bütün işim gücüm, sen! - Ô toi, tous mes devoirs! -*

Yanarken olanca parlaklığıyla aşk yıldızı, ne oldu ne bitti bilemeden gördüm, acı içinde, son bulduğunu umudumun, zamanın gittiğini hızla ve uçarak. Gözlerimi açtığımda korka korka her şeyin gölgelendiğini gördüm dehşet içinde. Zaman rüzgâr gibi geçmiş, tüm güzellikler gölgelenmiş. Yarı giyinik ve yalınayak bakakaldım etrafıma. Çok uzağa gidemem artık. Bir tek kaldı şimdi benim için sönen ocak başında o şen o sıcak hatıralar, birlikte olduğumuz o aziz zamanlar. *Hatırlar mısın ey sevgili, ne tatlıydı bir ocak başında sevişmesi, o güzelim akşamlar ne eşsizdi, sevgililer sevgilisi, hatıralar annesi! - Tu te rappelleras la beauté des caresses. La douceur du foyer et le charme des soirs, Mère des souvenirs, maîtresses des maîtresses ! -*

Bana aşkı sen öğretmiştin, aşktan aşkla konuşmayı kâh çitir çitir yanan ocak başında, kâh ay ışığında olurken balkonda sarmaş dolaş, geçerken kendimizden. Nasıl da çekerdim saçlarının afyonlu kokusunu içime, beni yakan, ancak şimdi azar azar içimi yıkmakta olan.

Ah zaman, vah zaman! Ne güzel zamanlardı o sıcak o ateşli günler. Ne yaman çarpardı yürekler saatin tiktakları gibi uyumlu ve düzenli. Gözlerimiz delice parlarken kulaklarımızda aşk nidaları çınılardı. Göğsün bir inip bir çıkarken dalga dalga yanakların olurdu iki kızıl elma.

Oysa bilemiyorum şimdi; nasıl anlatabilirim o zamanların nefasetini. Nasıl bir dil kullanmalıyım içimdeki acıyla, dökülürken aşka dair sözler dilimde ve akıp giderken zaman bir su gibi.

Ah tapındığım peri! Hatırlamaz mısın yoksa o aşk dolu günleri, o ateşli sözleri? Çarparken yüreklerimiz *tıpkı bir duvar gibi kalınlaşırdı gece, seçerdim karanlıkta gözbebeklerini ben, ayakların uyurdu ellerimde kardeşçe, ölür de dirilirdim soluğunu içerken! (...)* – *La nuit s'épaississait ainsi qu'une cloison, et mes yeux dans le noir devinaient tes prunelles, et je buvais ton souffle, ô douceur! ô poison ! Et les pieds s'endormaient dans mes mains fraternelles. - (...)*

Yaşadıkça o günleri şöyle derdim kendimle övünerek üst perdeden: - Bir kral gibi elimdedir o mutlu süreleri diriltmek, yaşarım geçmişimi yanına diz çöker de. Ne ki, şimdi soruyorum hep aynı soruyu kendime bıkmaksızın: - *Bulunur mu aransa nazlı güzelliğin, tek sevgili yüreğinden, bağrından ayrı yerde? (...)* – *Je sais l'art d'évoquer les minutes heureuses, et revis mon passé blotti dans tes genoux. Car à quoi bon chercher tes beautés langoureuses. Ailleurs qu'en ton cher corps et qu'en ton cœur si doux ? (...)*

Biliyorum artık bilmesine ; zaman elbet bize düşman. Yedi bitirdi geçmişimizi! Yine de söylemek istiyorum bu nihai noktada içimden geçenleri, umudum olmasa da : - *O ko-*

kular, o sonsuz öpüşler, o yeminler yükselir mi ölçülmez bir uçurumdan yine, en derin denizlerin diplerinde serinler ? Ces serments, ces parfums, ces baisers infinis, renaîtront-ils d'un gouffre interdit à nos sondes, comme montent au ciel les soleils rajeunis après s'être lavés au fond des mers profondes ? ¹¹– (...)

Biliyorum artık; zaman yaman bir düşmanmış. Belli ki aşka dair yaşadıklarımı kıskanmış. Aşk da beni kandırmış üstün becerisiyle, sürüklemiş beni peşinden boş yere. Ayırına varmamışım hiçbir şeyin. Ne saflık ve ne yazık benim için. Alabora olmuş sürüklenen bir tekne gibiyim. Tutsağım, elim bağlı, yolum kapalı. Ateşte eriyen mumdan, güneşte eriyen kardan yok farkım. Bedenim kırık dökük; uzağı göremiyorum, önüm karanlık. İçim parça parça, içim buz – *Talihin kudreti – la forza del destino* – bu işte! Alın işte, bakın olup biten işe! Gözyaşlarım akarken sel gibi o nasıl da benden uzaklaştı, hain, arşın arşın. Şaşkınlık içindeyim. Ayaklarım taşıyor bedenimi, sürünüyorum; sürükleniyorum bir yerlere.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, kadim bir söz geldi aklıma yanılısamarla dolu bu hain zamanda. Eski zaman insanları ne güzel söylemişler : “Zaman değişir, biz de onun içinde değişiriz” demişler. – “Tempus mutantur in illis mutamur” – Düşünce bu söz aklıma, inanın bana, ölüm bile çekici geldi. Ne ki, bir fikrim var daha: Deşilmiş yaralar içinde olsam da bitkin ve yıkık öyle, ölmeden önce yazmalıyım yazacaklarımı o hainin ardından. İçim dolu, sözlerim öfke dolu.

Üçüncü Bölüm: Gerilim ve Acı

Olanca kızgınlığımla içim bir yay gibi gerilse de kalan aklım ve bir parça cesaretimle düşünmeye çalışıyorum yine de. Neler oldu, neler bitti birdenbire böyle? Yaşarken sulh, sükun ve saadetle yeryüzü cennetinde, ayaklarım şimdi yerde; yüreğimde bir dolu acı, gözlerimde yağmur gibi inen gözyaşı. Bütün mesele bu soruda işte. Aklımın ve ruhumun asılı kaldığı güzellik arayışım ve aşkımla onun yüzünde ve bedeninde belirmişti, umudunun dizginsiz büyüdüğü ve kara şimşeklerin hiç çakmadığı o mesut zamanlarda. Kralı gibiydim o zamanların; insanların en bahtiyarı ben. Oysa şimdi aklımda bir soru var; beni derinden tedirgin eden. Dönüşü olmayacak olan bir yolculuğa onu çağırın ondan güçlü bir güç mü var yoksa amansız ve zamansız beni terkettiğine göre? Beni yalnız ve aşksız bırakan o hain kadın dönmediğine göre işin içinde bir şeyler var demek ki. Düşünüyorum, yargılıyorum, elekten geçiriyorum her şeyi bulmak için bu sorunun yanıtını. Ve de buluyorum tastamam bu kayboluşun nedenini nice acılar çektikten sonra. Sorguluyorum durmaksızın bu kötücül durumu ve giderek aklıma yatan bu gizil ve gizemli gücü. Düşünün sizler de lütfen, sorun kendinize: Nedir ne, bu güç, bizimle oyun oynayan böyle?

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, olsam da otursam da bir yasaklı gibi yapayalnız, ellerim kollarım bağlı, kara bulutlar içinde, düşünüyorum da, bu güç olsa olsa doğduğumuz gündün başlayarak bizi büyüten ve sonunda öldürmek için bizi besleyen korkunç ana, kara toprak, doğadır bir başına; bize gözyaşı döktüren, içimizi hüznü ve acıyla dolduran. Nereye baksak biz ademoğulları, varsıl yoksul, seven sevilen herkes, nereye gitsek iki sevgili gibi ya da tek tek, ne yapsak ne etsek, bize bütün kapıları kapatan

bu kötücül yazgıyı sen verdin ey korkunç ana, ey doğa! Sizler söyleyin siz insancıklar, tanrı aşkına “*kabahat benim mi – Mea Culpa?*” Sorum doğrudan sana. Niçin siyah ör-tülerle kadınının gözlerini kapattın? Ve niçin yolumuzu kestini varacağımız son menzile giden?

Ölüm bir belaysa ya da mutlu bir sonsa kim ister bu dünyada böyle bir yazgıyı, dünya nimetlerine elveda demek zorunda kalmayı? Ya da bir kolunu koparmak gibi güzeller güzeli sevgilisinden ebediyen kopmak gibi. Ancak sana yakışır ey hain doğa böylesi bir hainlik! Bütün hayıflanmalarım beddualarım ahlal vahlar içinde sana! Bilirim, öyle ya da böyle hiçbir şey umurunda değil. Bak gör şimdi, geride ne bıraktın, kırılmış buzlar içinde çarpan soğuk ve yıkık bir kalpten başka? Al işte, senin marifetin: *Yüreğim, o boşuk trampet, gidiyor, ölümcül adımlarla; bak, ünlü gömütüklerden uzak, yapayalnız, تنها bir mezarlığa – Loin des sépultures célèbres, vers un cimetière isolé, mon coeur; comme un tambour voilé, va battant des marches funèbres* – Bilir misin nasıl bir hava eser, ne sesler yükselir öylesine acılı bu mezarlıkta? Doldurur ağıt sesleri yeri göğü, duyulur yankılanır her yerde koronun acıklı sözleri yaman bir sessizlikte. *Kefenler içinde nice yakut baş, unutulmuş yoğun karanlıklarda, ne mezar var, ne de mezarıcı orada. Açar pişmanlıklarla nice çiçek gizemli ve hoş kokular saçarak, orada, o derin yalnızlıkta – Maint joyau dort enseveli dans les ténèbres et l’oublie, bien loin des pioches et des sondes; mainte fleur épanche à regret son parfum doux comme un secret dans les solitudes profondes.*¹²

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, görüyorsunuz sizler de, anlıyorsunuz beni. Artık hiçbir şey beni avutamaz. İmkân yok artık buna. Gözlerim görmüyor gökte sevinçle dolaşan parlak yıldızları ne de sakin denizlerde sessizce kayan erinç dolu kayıkları. Ayak-larımın bastığı yerler kuru topraklar, aralarında tozlu barbar taşlar, dikenli çalılar. Yok artık dolaştığım yerlerde soylu narin körpe bitkiler, neşe veren yeşillikler, ne de kokulu çiçekler. Yok gözlerimin gördüğü başka da bir şey. Gücüm kalmadı, nefesim yetmiyor; kanatlarım da yok aşmak için tepeleri, türlü türlü engelleri dere tepe düz gitmek için. Yüreğim boş; beni kurtaracak ne bir sevgili ne de içten bir yoldaş bu yolda. Çakıldım kaldım buralara. Cezalı bir âşığım ben. Yüreğim de yok. Seninle işbirliği yapan o sevgili yüreğimi yedi. Çaresizlik içindeyim. Beynim karıncalanıyor. Beynimde var bir şeyler, kemirgenler, kurtçuklar. Soğukta dolanan biri gibi sesim boşuk. Titriyor her yanım. Ölüm gele hoş gele diyecek kadar bedbahtım. Kulağımda hep aynı ses, aynı nakarat: - *Bun-dan böyle, (...) ey canlı ceset! Bilinmeyen bir dehşetin çevirdiği granitsin sen, sisli bir Sahra'nın dibinde uyuklarsın; bir sfenks, bilmediği ilgisiz dünyanın haritada unutulmuş, tek yaptığı şey yabanıl şarkı söylemek batan güneşe – désormais tu n'es plus, ô matière vivante! Qu'un granit entouré d'une vague épouvante, assoupi dans le fond d'un Sahara brumeux ; un vieux sphinx ignoré du monde insoucieux, oublié sur la carte, et dont l'humeur farouche ne chante qu'aux rayons du soleil qui se couche –*

Dünya kasvetli, bedenim canlı cenaze; yetmedi, sırf örnek olsun diye kapattılar beni bir ehrama; - *içinde sayısız ölümlerin olduğu sınırsız büyüklükte bir mahzen – c'est une pyramide, un immense caveau qui contient (...) de morts*¹³ (...). Dolanıyorum çaresiz bu soğuk küf kokan mağarada. Uzaklardan belli belirsiz sızan kör ışığın altında görüyorum eski, ondan da eski zamanların sefil mezarlarını. Kemikler yayılmış oraya buraya. Bu-rası bir nekropol; ölümler mahzeni. İçinde karınca gibi kaynaşan kurtçuklar, sürünge-nler,

yılanlar, hepsinin gözlerinde bir parlaklık bir doymazlık. Hepsi de aç ve azgın, meraklı cüceler gibi uğursuz ve alaycı. Bakarken korku içinde, böyle sarsak ve avanak, bir kapı açıldı beynimde, yankılandı o an bir ses peş peşe, şu sözler kulaklarımı deldi: -“En iyisi sırtını çevir bu mezarlık kafilesine! Çık yüreği’(nin) düştüğü uçurumun dibinden. Bu dört yanı çepçevre kurşun kaplı bir evren, korku ve küfür yüzer gecesinde yan yana – Du fond du gouffre obscur où (ton) cœur est tombé; c’est un univers morne à l’horizon plombé où nagent dans la nuit l’horreur et blasphème¹⁴ -

Yeryüzünde her gece sahnelenen, benim de yaşadığım bu tragedyayı yeniden yeniden keyifle izlemek ve bu işkenceyi sürdürmek istediği için olsa gerek, sızlanışlarıma kulak veren, adı olsun isterseniz yazgı ya da yanılısana, o lanet güç, sonsuz uykuya mahkûm edildiğim o ehramdan uzaklaştırdı beni gökten parlak ışıklar düşerken sakin suların üstüne. Şükürler olsun bin kere. Dünyaya döndüm ya bir kere. Ve de aklım başımda, gücüm yerinde. İçim yıkık da olsa yine de saf yüreğimle itiraf etmeliyim hiç geçikmeden içimde taşıdığım bir gerçeği önünüzde. O hainin beni esir alan olağanüstü güzelliği ve de hatırası beni hiç terk etmedi. Hatırası hep baskın kaldı üzerimde; olsa bile beni artık sevmemek ve terk etmek onun hakkı. Öyle ya da böyle, itiraflarım bir gerçek. Altında da olsam, üstünde de olsam toprağın, *hüzünüm yükselen bir deniz gibi dalga dalga – mais la tristesse, en moi monte comme la mer – çekilirken, kederli dudaklarımın üstünde bıraktı çamurunun yakıcı hatırasını – et laisse, en refluxant, sur ma lèvre morose le souvenir cuisant de son limon amer –* Olsa da ebediyen yolum kapalı, kıvransam da umutsuzluk ve acılar içinde o güzel, o delici ve o hain gözleri her daim üzerimde. Hatıralar peşimde, yağıyor yağmur gibi gözyaşlarım gözlerimden. Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, sizler de takdir edersiniz ki, böylesi bir durumda yeridir ağlamak, ve hatıralarla oyalanmak ya da ölümü çağırarak. Gelmiyor elimden başka da bir şey bu hallere düştükten sonra o hain ve güzel kadın yüzünden. *Yırtıcı dişleri ve tırnaklarıyla – par la griffe et la dent féroce – yüreğim kadın yüzünden. Yırtıcı dişleri ve tırnaklarıyla – par la griffe et la dent féroce – yüreğim yıkık bir saray - mon cœur est un palais flétri –* Ey hain kadın! Yok hainlikte toprak anadan farkın. *Cansız göğsümde elin boşa dolanıyor, yaralı ve sızlıyor dokunduğun yer şimdi – Ta main se glisse en vain sur mon sein qui se pâme; ce qu’elle cherche, amie, est un lieu saccagé. -* Yüreğimi parça parça ettikten sonra yüreğimi yedin nasılsa. *Ey ruhun baş belası güzellik, - Ô Beauté, dur fléau des âmes, -* arzunun ne olduğunu tam da biliyorum ben: Yüreğimden başka da arta kalanı *parlayan ateş gözlerinle yakıp kül et’mek. – Avec tes yeux de feu, brillants (...) calcine ces lambeaux¹⁵– (...)* Seni sevmiştim, sana bir ilahe gibi tapmışım ! İşte bu sözler sana olan sevgimin kanıtı değilse nedir ey hain gözlü güzel kadını. Sözlerim kâfi değil midir yoksa ; ne dersin ? *Böyledir sana sevgim ! – je t’aime ainsi!* – Parça parça yaralı yüreğimle daha neler söyleyeyim sıkıntının uçurumundan böyle. Artık yapabileceğim bir şey de yok. Ölüm armağan olsun bana. Nasılsa yanıyorum her yerde ve her durumda. Konuşlandığım o karanlık yerden çık istersen, elinde *hançer – poignard – sıyrıl gölgeden çıkan tutulmuş yıldız gibi – comme un astre éclipse qui sort de la pénombre. – Parlak avizelerde yak gözbebeklerini! Budala bakışlarda doyur isteklerini – Her arzun kabulümdür; taşkın, marazlı, çarpık – Allume ta prunelle à la flamme des lustres! Allume le désir dans les regards des rustres ! Tout de toi m’est plaisir, morbide ou pétulant ; -* Durma yap yapacağını, indir hançerini yaralı göğsüme, at çalımını seni hayranlıkla izleyen köylülerin gözünde lambalar yanarken alev alev. Kurtar beni, kurtul benden, çek al içimdeki aşk yarasını. Hatırlat bana, göster son bir defa aşkın bende açtığı

yaraların öylesine derin ve tatlı olduğunu. Al işte, ikimiz için de bu son perde. Ne istersen yap, söylüyorum sana : dileğim budur ! Bak işte, yolun sonunda - *ürpermeyen bir yerim yok ki haykırmasın: Tapıyorum sana ben, ey sevgili şeytan! – Il n'est pas une fibre en tout mon corps tremblant, qui ne crie: O mon cher Belzébuth, je t'adore!*¹⁶ –

Yanıp tutuşmama karşın her zamankinden beter bilebiliyorum kalan aklımla senin ne olduğunu şimdi açık açık ey kadın. Değersiz birisin şimdi artık benim için. Uzaklaş uzaklaş sınıca böyle sevecenliğini yitirdin. Bu mu olmalıydı bana vereceğin karşılık? Kin uyandırdın içimde; öç almanın en büyük sebebi bu işte! Oldun herkesten acımasız, herkesten amansız. Ne oldu şunun şurasında demeden, bilmeden, zavallılığım bakmadan uzaklaştın içimi yakarak. Hayatımın acımasız ağusun şimdi sen. Bana üzüntü verse de, hatıraların gözyaşlarına dönüşse de acı acı, bundan böyle cezasız kalmayacaksın. Kara bir tülün arkasında saklanan güzel gözlerin olacak benim gözlerim gibi üzgün. Acılarımın tek dinlencesi bu olacak; böyle avunacağım yazık ki. - *Canavar gözlü melekler gibi döneneğim odana gece ve gölgeler içinde, sana sokulacağım usulcana; – Comme les anges à l'œil fauve, je reviendrai dans ton alcôve et vers toi glisserai sans bruit avec les ombres de la nuit ; – Yüreğim taş kesilse de böyle yapıp sınıca ışığı karanlığa çevireceğim öfke içinde. İçimdeki öfkedir işte beni böyle söyleten. Yok artık içimde soylu ve huzurlu bir ruh. Çekip aldın o ruhu benden çeker gibi çiviye yerinden. Merak içinde kalma; söyleyeceğim hemen daha ne yapacağımı sana, gözlerinden sızan ışığa baka baka: - (...) Bulacak seni, (...) ay kadar soğuk öpücüklerim ve okşayışlarım, yılan gibi, dolanıp da çepeçevre seni – (...) Je te donnerai, (...) des baisers froids comme la lune et des caresses de serpent autour d'une fausse rampant – Hurma dalı, zeytin dalı olmayacak artık aramızda. Niye olsun ki bu durumda? Bir uyanacaksın ki etraf duman olmuş. Kurşun rengi sabah geldi mi bomboş bulacaksın yerimi – Quand viendra le matin livide, tu trouveras ma place vide, où jusqu'au soir il fera froid – Işık saçan güzel gözlerin ossaat çatal çatal yeşile çalacak şaşkınlıktan, için cayır cayır yanacak pişmanlıktan. – Başkaları sevgiyle eğilse de senin hayatına ve gençliğine, ben, hükmedeceğim dehşet saçarak olduğun her yerde, ol istersen İspanya'da ya da Hindistan'da. – Comme d'autres par la tendresse, sur ta vie et sur ta jeunesse, moi, je veux régner par l'effroi.*¹⁷ –

Tek arzum tek işim yüreğine korku salmak bundan böyle. Ağır dehşetiyle sürerken saat çaldı mı, içinde korku, çığlıklar içinde uyanacaksın, yüreğin yıkık, yalnız kalacaksın. Bak! Sana dengim artık ben. Sözüm söz; cehennem ayaklarının altında olacak bundan böyle.

Coda¹⁸: Ölüm ve Şeytan

Ne varsa içinde; çirkinlik, oyunculuk, hainlik sana yakışır. Düşünüyorum şimdi şimdi, ancak aklım başımda ve görüyorum açık açık beni nasıl da inanılır kandırmacalarla peşinde sürüklediğini soluk soluğa. O gündür bugündür günlerim gecelerim derin sıkıntı içinde sensiz ve ıssız geçti. İçime taze ve dingin bir hava girmedi, gözlerim güneş yüzü görmedi. -*Şaşakalmış gözlerimden hiç eksik olmadı deşilmiş yaralar, üstümde hep kirli kirli giysiler. – Et jette dans mes yeux pleins de confusion, des vêtements souillés, des blessures ouvertes- Sezilmedik bir hava gibi çevremde yüzen, – il nage autour de moi com-*

*me un air impalpable - peşimden gelen*¹⁹ hüznü dolu felaketlerimin tek sebebi sen. *Hep acımasızlık üreten kör; sağır makine'den olmadı hiç farkın - Machine aveugle et sourde, en cruautés féconde! İğrenç kadın! - Femme impure! Her gün sana bir yürek gerekir çiğnemeye - il te faut chaque jour un cœur au râtelier -*

Zaman geçti; geçti artık aldatici mevsimler. Kaldıysa biraz aklın, varsa biraz vicdanın; fark etmelisin ki, cehennem senin de ayaklarının altında şimdi. Sen de dehşet içinde debelenip duruyorsun bir başına ve boş yere. Bak istediğin kadar, harca tüm zamanını aynalar önünde; aynalar yalan söylemez. Al işte: Sen de artık bumburuşuk yüzlü, dişsiz, saçsız, ufak tefek kalmış yaşlı bir cadısın. *Yığ istersen odana bütün evreni yığmadığın kadar. Tu mettrais l'univers entier dans ta ruelle*²⁰ - Neye yarar?

Sonsuz yalnızlığa çekilme zamanın geldi artık. *Gülücükler atabilmek, şirin yüz göz hareketleri yapabilmek için güzelim bir çocuğa yaklaştığını da görüyorum; - elle s'approche de - joli enfant, voulant lui faire des risettes et des mines agréables - çirkinliğini gören çocuğun senden kaçtığını da.*

Edim ya vakit geldi artık senin için; çanlar çaldı sonsuz uykuya gitmen için. Ve artık sen, yaşlı ve çirkin bir kadın olarak *sonsuz yalnızlığa çekileceksin ve bir köşede kendi kendine konuşarak ağlamaya başlayacaksın - Alors la bonne vieille, tu te retire'ra dans la solitude éternelle et tu pleur'ra dans un coin, se disant: - "Of! Bizim gibi zavallı yaşlı kadınlar için beğenilme zamanı gerilerde kalmış, masum çocuklara bile beğendiremiyor kendimizi; sevmek istediğimiz minik çocukların bile ödünü patlatıyoruz! diyeceksin"* - *"Ah! Pour nous, malheureuses vieilles femelles, l'âge est passé de plaire, même aux innocents ; et nous faisons horreur aux petits enfants que nous voulons aimer !"*²¹ -

İşte böyle dünya, işte böyle hain zaman! Sana nasıl da gönülden tapmışım ben, ey sevgili Şeytan! Gözlerin güzellik, şan ve mutluluk veriyordu o zaman. Senin için belki uzun görünen, benim için kısa ama mutlu bir zaman geçirmiştik aşk içinde birlikte. *Bütün düşüncelerimizin ortak olacağına söz vermiştik birbirimize, ruhlarımızın da tek olacağına bundan böyle; özgün hiçbir yanı olmayan bir düştü bu aslında herkesin düşlediği ama hiç kimsenin gerçekleştirmediği bir düş - Nous nous étions bien promis que toutes nos pensées nous seraient communes à l'un et à l'autre et que nos deux âmes désormais n'en feraient plus qu'une; - un rêve qui n'a rien d'original, après tout, si ce n'est que, rêvé par tous les hommes, il n'a été réalisé par aucun.*²² Zaman sarmalında akaduran hıçkırıklarla sonlanan bir düş demek yaşananlar. Bütün bunlar bırakır ardında nice küfürler, ilenmeler, yanılısamarlar; bir orgun borularından çıkan sesler gibi yankılanır yer yer. Sonunda kaybolur sesler. Gerçek nedir, hangisidir diye sorulmaz artık. Her şey biter, sesler diner sonsuzluğun ve yalnızlığın kıyısında.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, sonsöz niyetine izninizle tek bir şey söyleyeceğim kırık sazım eşliğinde: Benzerlerim, yeryüzünün iyi niyetli tüm âşıkları deseler de hep bir ağızdan - "hayır aşk ölmedi" - onlara yüreğim apaçık, yüreğim yaralı, şunu söylerim: "Hayır benim için aşk öldü, şeytan aldı götürdü"

NOTLAR VE KAYNAKÇA

- 1 Sappho. Kızaran Nara Benzersiz (...) Azra Erhat – Orhan Veli X Çeviriler -Bkz 2021
- 2 Saçlarında Bütün Bir Evren – Un hémisphère dans une chevelure
- 3 Güzel Gemi – Le Beau navire
- 4 İbid. Saçlarında Bütün Bir Evren.
- 5 Ne dersin bu akşam, zavallı, yalnız can – Que diras-tu ce soir, pauvre âme solitaire
- 6 Karayazgı – Le Guignon
- 7 Güzellik - La Beauté
- 8 Yolculuğa Davet – l'Invitation au voyage
- 9 Dev Kadın – La Géante
- 10 Yolculuğa Davet – l'Invitation au voyage
- 11 Balkon – Le Balcon
- 12 Karayazgı – Le Guignon
- 13 İç sıkıntısı - Spleen
- 14 De Profundis Klamavi – De Profundis clamavi
- 15 Konuşma - Causerie
- 16 Tutkun – Le possédé
- 17 Hortlak – Le revenant
- 18 Kelime anlamı kıyruk olup, müziğin en son bölümüne verilen teknik terim. Burada Son Bölüm – Final anlamında.
- 19 Bkz. Yıkım – La Destruction
- 20 Neredeyse Tüm Evreni Alırsın Yatağına - Tu mettrais l'univers entier dans ta ruelle
- 21 Yaşlı Kadının Umutsuzluğu – Le désespoir de la vieille
- 22 Yoksulların gözleri – Les yeux des pauvres